ལོ་ཙཱ་བ་རིན་ཆེན་བཟང་པོའི་སྐད་སྒྱུར་སློབ་གྲྭའི་སྐབས་དགུ་པ།

You already know...

1) How to **read and pronounce** any Tibetan word! (**For your exam no** need to know the theoretical details about the script, such as parts of the syllable...).

The few exceptions are:

a) **ལྷ་** Usually the head letters are NOT PRONOUNCED, but here the ལ་མགོ་ (head letter ལ་) is combined with the main letter ཧ་:

ལྷ་ས་ (Lhasa, place of the God(s)) ལྷ་ཁང་ temple གཟའ་ལྷག་པ་ Wednesday

b) **ཟླ་**བ་ TOTALLY random! Usually the ལ་བཏགས་ (subscribed ལ་) is just pronounced as ལ་ (for example: གློག་ཀླད་) But for s o m e reason, main letter ཟ་ with subscribed ལ་ turns into a *da* sound ཟླ་བ་ = Dawa, (name of a person) month, moon.

c) བ་ is a bit funny... When combined with a prefix ད་ OR when being the 2nd or 3rd part of a word (particle), it is pronounced as ཝ་. For example:

དབང་གྲགས་ Wangdak ཨ་རི་**བ་** (American) རྒྱ་གར་**བ་** (Indian) ཟླ་**བ་** (Dawa)

However, when the བ་ is the main letter or suffix in a syllable, it is pronounced properly

བུ་མོ་ = girl, **བ་**ལུག་ cow

Furthermore: When you have a combination of the prefix ད་, main letter བ་ (+ vowel) and the subscribed ཡ་, you pronounce only the vowel and the subscribed letter! **དབྱིན་**ཇི་ = yinji (foreigner, lit. British) or འཇམ་**དབྱ**ངས་ལགས་ (Jamyang-la) (sweet sound, melody) also name of the Buddha of Wisdom: འཇམ་དཔལ་དབྱངས་ (*Manjushri*).

d) Exception: When the vowel is with the particle **འི་** (འབྲེལ་སྒྲ་ connective particle), it changes the vowels into an Umlaut - just like suffixes ས་ and ད་.

For example: ངའི་ (my, mine) ང་ཚོའི་ (our, ours) མོའི་ (her, hers).

2) **The Tibetan principle of Self and Other བདག་གཞན་**

ཡིན་ མིན་ ཡོད་ མེད་ are བདག

རེད་ མ་རེད་ འདུག མི་འདུག ཡོད་རེད་ ཡོད་མ་རེད། are གཞན།

And though most commonly we say ང་དབྱིན་ཇི་ཡིན། ཁོང་བོད་པ་རེད། there are occasions when we use ཡིན་ for another person and རེད་ for oneself:

For example:

ཁོང་ངའི་གྲོགས་མོ་ཡིན། She is *my* friend. She is my dear friend. She is my close friend.

ང་དགེ་རྒན་མ་རེད། (As you all know) I am not a teacher.

ངའི་ཕྲུག་གུ་སློབ་གྲྭ་ལ་ཡོད། I have my kid at school. (I know very well, I dropped them off there.)

3) **The "essential" and "existential" mode of the verb "to be"**

"Essential": ཡིན། མིན། རེད། མ་རེད།

"Existential": ཡོད། མེད། ཡོད་རེད། ཡོད་མ་རེད། འདུག མི་འདུག

Be aware of the distinction between **inferential versus direct knowledge!**

Essential:

ང་སློབ་ཕྲུག་**མིན།** I am not (a) student.

ང་ཨ་རི་ནས་**ཡིན།** I am from America.

ཁོང་བོད་སྐད་དགེ་རྒན་**རེད།** He is (a) Tibetan language teacher.

Existential:

ང་ད་ལྟ་འཛིན་གྲྭ་ལ་**ཡོད།** I am in class now.

ཁོང་རྒྱ་གར་ལ་**ཡོད་མ་རེད།** (inferential) (S)he is not in India.

ངའི་འཛིན་གྲོགས་སློབ་གྲྭ་ལ་**མི་འདུག** (direct knowledge) (I see that) my classmate is not at school.

4) **The general use of particles and the specific of the ལ་དོན་ particle**

Particles are little syllables which (mostly) follow the word they belong to. They show the function and relation(s) of the different words and parts of the sentence:

The ལ་དོན་ particle shows the **place, direction or recipient of an action.** For example:

ཁོང་ད་ལྟ་ལྷ་ཁང་**ལ་**ཡོད་རེད། (S)he is now at the temple.

ངའི་གྲོགས་མོ་ཨ་རི་**ལ་**ཡོད་མ་རེད། My (female) friend is not in America.

ང་མོག་མོག་**ལ་**དགའ་པོ་ཡོད། I like *momos.*

ང་བོད་སྐད་དང་ནང་ཆོས་**ལ་**དོ་སྣང་ཆེན་པོ་ཡོད། I am very interested in Tibetan language and Buddhism.

5) **The use of the verb "to have"**

The person (or place) is marked with a ལ་དོན་ particle - the verbs have the same notions as above: ཡོད། མེད། = བདག   འདུག མི་འདུག entail a direct experience!

ང་ལ་རོགས་པ་མང་པོ་**ཡོད།**	I have lots of friends.
མོ་ལ་ཕྲུག་གུ་ཡོད་**མ་རེད།**	She does not have kids.
ཁོང་ཚོ་ལ་དཔེ་ཆ་**མི་འདུག**	(I see) they don't have a/any *pecha*.

ལོ་ཙཱ་བ་རིན་ཆེན་བཟང་པོའི་སློབ་གྲྭ་ལ་དབྱིན་ཇི་སློབ་ཕྲུག་མང་པོ་འོ་ཙམ་**འདུག**

There are quite a few Western students at LRZTP school. Or: LRZTP has quite a few Western students.

Note that: with "many" འདུག can become a ཡོད་རེད།:

ངའི་ལུང་པ་ལ་གངས་རི་མང་པོ་**ཡོད་རེད།**   There are many snow mountains in my country.

(Because you've seen it so many times and because it is also a general truth...)

6) **A word about the word order and the emphasis in a Tibetan sentence**

a) The verb stays at the end

b) Whatever stays next to the verb is emphasised if it is not the common sentence order.

Usual structure, no particular emphasis:

འདི་སྨྱུག་གུ་ནག་པོ་རེད།	This is a black pen.
སྨྱུག་གུ་འདི་ནག་པོ་རེད།	This pen is black.

Special emphasis - less common but used if you want to emphasise something!

སྨྱུག་གུ་ནག་པོ་**འདི་**རེད།	**This** is the black pen! Or: The black pen is **this!**
ནག་པོ་འདི་**སྨྱུག་གུ་**རེད།	This black (thing) is a **pen**.
ནག་པོ་**སྨྱུག་གུ་འདི་**རེད།	**This pen** is the black one! (not that one!)

c) Adjectives, and demonstrative pronouns, etc. all stay **after** the noun they belong to...

སྨྱུ་གུ་ནག་པོ་ག་པར་ཡོད་རེད།	Where is the black pen?
ང་ལ་**དེབ་ཡག་པོ་མང་པོ་**ཡོད།	I have many good books.
དེབ་སྣན་པོ་དེ་ཚོ་ངའི་རེད།	Those interesting books are mine. Or: "The interesting books..."

Only the **possessive pronouns** *precede* the word: **ངའི་**གྲོགས་མོ་ (my female friend)

d) **ལ་** stands after the word it belongs to: ང་རྒྱ་གར་**ལ་**ཡོད།

7) **The demonstrative pronouns འདི་ དེ་ ཕ་གི་ ལ་སོགས་པ་ (this, that, over there)**

འདི་ འདི་ཚོ་ དེ་ དེ་ཚོ་ ཕ་གི་ ཕ་གི་**དེ་ཚོ་** (or ཕ་ཚོ་) ཡ་གི་ མ་གི་

The usage of them is like in English, only difference: they **follow** the word(s) they belong to.

For example:

ཀུབ་ཀྱག་**དེ་ཚོ་**རྙིང་པ་རེད། **Those** chairs are old. (Or: **The** chairs are old.)

སློབ་ཕྲུག་**འདི་**རིག་པ་སྤྲིང་པོ་འདུག **This** pupil is smart.

དེབ་**ཕ་གི་**དཀའ་ལས་ཁག་པོ་འདུག་གས། Is the book **over there** difficult?

They can be combined with a ལ་དོན་ and then become a place:

འདིར་ or: འདི་ལ་ནང་པ་མང་པོ་མི་འདུག There aren't many Buddhists **here.**

དེར་ or: དེ་ལ་དབྱིན་ཇི་ཡོད་མ་རེད། There are no Westerners **there**.

ཕ་གི་ལ་ or: ཕ་གིར་གངས་རི་མང་པོ་ཡོད་མ་རེད་པ། **Over there,** there aren't many snow mountains, are there?!

8) **The personal pronouns ང་་ཁྱེད་རང་་ཁོང་་མོ་ (I, you, he, etc.)**

The usage of the personal pronouns is the same as in English, **ཚོ་** is always plural!

Actively you need to know: **ང་ ང་ཚོ་ ཁྱེད་རང་ ཁྱེད་རང་ཚོ་ ཁོང་ ཁོང་ཚོ་**

Passively remember that we use **རྣམ་(པ་)** for super honorific and:

ཁྱོད་ **ཁོ་** **མོ་** for kids, animals and people we are close with! (No need to reproduce those different levels in English).

Good news, these pronouns remain the same, no matter what function they take in a sentence! There is no separate word for "him", "her", "me", etc.

9) **Simple functions of the འབྲེལ་སྒྲ་ (connective particle)**

The འབྲེལ་སྒྲ་ (connective particle) as the name tells, always connects two words or parts of speech, for example, mostly it is a genitive - translated into English as "of" or Peter**'s** X

བཀྲ་ཤིས་**ཀྱི་**རོགས་པ། The friend **of** Lobsang Or: Lobsang**'s** friend.

ས་ར་སློབ་གྲྭ་**ཡི་**དགེ་རྒན། or ས་ར་སློབ་གྲྭ**འི་**དགེ་རྒན། The teachers **of** Sara college.

དགོན་པ**འི་**ནང་ལ། Inside (**of**) the monastery.

Please, remember that this is a **ཕྱད་གཞན་དབང་ཅན་** (dependent particle) - as opposed to the ལ་ for example. This means the འབྲེལ་སྒྲ་ has **various spellings** which differ *depending* on the རྗེས་འཇུག of the word before! They are identical in meaning and function - they are the same particle! This is one of the really useful rules to memorize

རྗེས་འཇུག	**འབྲེལ་སྒྲ་**		**དཔེ་**
ག་ ང་	**གི་**		ཟླ་བཟང་གི་གྲོགས་མོ་
ད་ ས་ བ་	**ཀྱི་**		བོད་ཀྱི་ནང་ཆོས་
མ་ ན་ ར་ ལ་	**གྱི་**		བལ་ཡུལ་གྱི་རྒྱལ་ས་
འ་ or no རྗེས་འཇུག	**འི་**	**ཡི་**	སློབ་གྲྭའི་དགེ་རྒན་

10) The possessive pronouns ངའི་ ཁྱེད་རང་གི་ཁོང་ཚོའི་ (my, your, etc.)

The possessive pronouns are nothing else than the personal pronouns + the (correct) འབྲེལ་སྒྲ་ added:

ང་ + འི་ ང་ཚོ་ + འི་ ཁྱེད་རང་ + གི་ མོ་ + ཡི་ ཁྱེད་རྣམ་པ་ཚོ་ + འི་ etc.

Their usage is the same as in English with the one difference that: there are no particular translations for the word "yours" "mine", etc. - these are also just:

ཁྱེད་རང་གི་ your ངའི་ my ཁོང་གི་ his/her

ངའི་ལུང་པ་ **my** country

ཁྱེད་རང་གི་ཕ་མ་ **your** parents

ཁྱོད་ཀྱི་པར་ **your** picture

ཁོང་གི་འཛིན་གྲོགས་ **her/his** class mates

Example for "mine": དེབ་ཕ་གི་**ངའི་**རེད། The book over there is **mine.**

11) Some functions and forms of the དགག་སྒྲ་ (negation particle)

རེད། **མ་**རེད། འདུག **མི་**འདུག

In a noun: **མ་རིག་པ་ མི་རྟག་པ་** Important Buddhist words: ignorance and impermanence - good to remember…

ར་མ་ལུག lit. neither goat nor sheep - meaning neither one nor the other...

12) The use of ཅིག གཅིག "a", "the" or "one"

ཁོང་ལ་དེབ་ཡག་པོ་**ཅིག**་ཡོད་རེད།	(S)he has **a** good book.
ཁོང་ལ་དེབ་ཡག་པོ་ཡོད་རེད།	(S)he has a good book. **Or:** She has good books.
ཁོང་ལ་དེབ་ཡག་པོ་**གཅིག**་ཡོད་རེད།	(S)he has (only) **one** good book.

13) The rules and functions of the question particles པས། གས། ངས།

When there is no question word (ག་པར་ ག་རེ་ སུ་ ག་ནས་ - where, what, who and from where) in your question, you add པས་ ངས་ གས་ to your statement sentence:

For example: ཕོ་བོད་པ་རེད། (statement) ཕོ་བོད་པ་རེད་**པས།** (question)

Careful: When asking about ཁྱེད་རང་ you use the verbs related to བདག and when you ask about yourself, you use གཞན་ (which is not so common - usually we ask about others!)

For example:

ཁྱེད་རང་བདེ་པོ་**ཡིན་པས།** Are you fine?!

ཁྱེད་རང་ལ་སྐུ་པར་**ཡོད་པས།** Do you have a/any picture(s) (H.)

ང་མི་ལེ་ལོ་**རེད་པས།** Am I a lazy person?!

Answering is very simple: (just drop the question particle (and negate if you need to) and change the pronoun)

ཁྱེད་རང་ལ་རོགས་པ་མང་པོ་**ཡོད་པས།** Do you have lots of friends?

(ལགས་**ཡོད།**) ང་ལ་རོགས་པ་མང་པོ་**ཡོད།** Yes, I have lots of friends.

སློབ་གྲྭ་ལ་སེམས་ཅན་**འདུག་གས།** Are there animals at school?

(ལགས་) **མི་འདུག** སེམས་ཅན་**མི་འདུག** No, there are no animals (at school).

བཀྲ་ཤིས་དབྱིན་ཇི་**མ་རེད་པས།** Isn't Tashi a Westerner?

མ་རེད། ཁོང་བོད་པ་**རེད།** No, he is Tibetan.

Note that when there is a question word - you (obviously) don't use it in the answer:

ཁྱེད་རང་ལུང་པ་**ག་ནས་**ཡིན། **Which** country are you **from?** ང་རྒྱ་ནག་ནས་ཡིན། I'm from China.

ཁོང་**སུ་**རེད། **Who** is he? ཁོང་ངའི་དགའ་རོགས་རེད། He is my boyfriend.

ཁྱེད་རང་**ག་པར་**ཡོད། **Where** are you? ང་འཛིན་ཁང་ལ་ཡོད། I'm in the classroom.

འདི་**ག་རེ་**རེད། **What** is this (thing)? འདི་ངའི་ཅོག་ཙེ་རེད། This is my table.

Which question particle follows which རྗེས་འཇུག

ག་ གས་, ང་ ངས་, all others: པས་

14) How to seek confirmation using པ། ག ང་།

The particles are: ག ང་ པ་ and undergo the same rule of རྗེས་འཇུག like the question particles!

These sentences are not actual questions, it's rather saying: I think X is the case, isn't it?!

For example:

ཁོང་ནང་ཆོས་ལ་དོ་སྣང་ཡོད་མ་**རེད་པ།** (S)he is not interested in Buddhism, **is (s) he?!**

ཁྱེད་རང་དགེ་རྒན་ཡིན་**པ།** You are a teacher, **aren't you?!**

ཁྱི་འདི་སྙིང་རྗེ་པོ་**འདུག་ག།** This is dog is cute, **isn't (s) he?!**

15) The most important question words

སུ་	**ག་རེ་**	**ག་པར་**	**ག་ནས་**	**ག་ཚོད་**
Who?	**What?**	**Where?**	**From where?**	**How much, how many?**
ག་དུས་	**ག་གི་**	**གང་འདྲས་**		**གང་འདྲས་ཟེ་**
When?	**Which?**	**How? (noun & adjective)**		**How (verb)**

For example

སུ།
Who?

ཁོང་**སུ་**རེད།　ཁོང་ངའི་དགེ་རྒན་རེད།
Who is (s)he? (S)he is my teacher.

ག་རེ།
What?

འདི་**ག་རེ་**རེད།　འདི་ཁོང་གི་གློག་ཀླད་རེད།
What is this (thing)? It is his/her computer.

ཁྱེད་རང་ཆོས་ལུགས་**ག་རེ་**ཡིན།　ང་ནང་པ་ཡིན།
What is your religious tradition? I'm a Buddhist.

ག་པར།
Where?

ཁྱེད་རང་**ག་པར་**ཕེབས་ཀྱི་ཡིན།　ང་འཛིན་གྲྭ་ལ་འགྲོ་གི་ཡིན།
Where are you going? I'm going to class.

ཁྱེད་རང་ད་ལྟ་**ག་པར་**ཡོད།　ང་རྒྱ་གར་ལ་ཡོད།
Where are you at the moment? I'm in India.

ག་ནས།
From where?

ཁྱེད་རང་ལུང་པ་**ག་ནས་**ཡིན།　ང་ཨ་རི་**ནས་**ཡིན།
Where are you from? (Lit. what country are you from)

I'm from America.

ག་ཚོད།
How many/much?

ཁྱེད་རང་ལོ་**ག་ཚོད་**ཡིན།　ང་ལོ་ཉི་ཤུ་ཡིན།
How old are you? (Lit. How many years are you?) I'm 20 years.

ག་དུས།
When

ཁྱེད་རང་གི་སྐྱེ་སྐར་**ག་དུས་**རེད།
When is your birthday?

ག་གི་
Which

ཚོང་ཁང་འདི་ལ་མིག་ཤེལ་མང་པོ་འདུག　**ག་གི་**ཉོ་གི་ཡིན།
There are lots of glasses in this shop. Which one will you buy?

གང་འདྲས་　ཁྱེད་རང་གི་ལུང་པའི་གནམ་གཤིས་**གང་འདྲས་**ཡོད་རེད།

How (noun & adj.)	How is your country’s weather?
གང་འདྲས་ཟེ་	ཇ་འདི་**གང་འདྲས་ཟེ་**བཟོས་པ་ཡིན།- འོ་མ་བླུགས་ནས་བཟོས་པ་ཡིན།
How (verb)	How did you make this tea? - I made it putting milk (inside).

དུས་གསུམ་གྱི་བྱ་ཚིག The three tenses of the verbs (actually 4 if we count imperative)

1) General Knowledge About Tibetan Language

In your exam there won't be any theoretical questions, in other words, this paragraph **will not be tested separately** but implicitly you need to know and use all of this all the time 😉

a) Auxiliaries

Tibetan language makes use of auxiliaries to express the different times and modes of the verbs (such as volitional, direct experience, etc.). The auxiliaries are added to the main verb, some verbs have a special form for the past, such as: འགྲོ་ (present) - ཕྱིན་ (past), ཟ་ (present) - བཟས་ (past) - others are the same in the three times: མཐོང་, སློག་, etc. For example:

ཁོང་སློབ་གྲྭ་ལ་**འགྲོ་གི་འདུག**　　　འགྲོ་ = main verb (present), གི་ = འབྲེལ་སྒྲ་, འདུག verb to be/have

(S)he goes to school./(S)he is going to school.

The auxiliaries of present and future consist of the verb "to have" and "to be" added to a འབྲེལ་སྒྲ་ (connective particle) and have **the same notions!** འདུག = གི་འདུག = direct knowledge (གཞན་).

This is **not** a function of the འབྲེལ་སྒྲ་, but the same rule - which one to use after which རྗེས་འཇུག (suffix) applies:

རྗེས་འཇུག	**འབྲེལ་སྒྲ་**	**དཔེ་**
Suffix	**Connective particle**	**Example:**
ག་ ང་	གི་	ངས་ཞི་མི་**མཐོང་གི་**འདུག I see the cat.
བ་ ས་ ད་	ཀྱི་	ཁོ་ཞབས་འབྲོ་ཁྲབ་**ཀྱི་**འདུག He dances.
ན་ མ་ ར་ ལ་	གྱི་	ཕྲུ་གུ་**ཉལ་གྱི་**འདུག The kid sleeps.
No suffix	གི་	ང་དགོན་པ་ལ་**འགྲོ་གི་**ཡིན། I'll go to the monastery.

b) **Volition**

Whenever you use a verb and make a sentence about yourself you have to distinguish whether you do the action intentionally or accidentally:

For Example:

དེ་རིང་ང་མགོ་ན་**གི་འདུག**"To have a headache" is **not volitional** and this is expressed by the auxiliary **གི་འདུག** (གཞན་) = Today, I have a headache.

སང་ཉིན་ལྷ་ཁང་ལ་འགྲོ་**གི་ཡིན།** "To go" is **intentional** - this is expressed by the auxiliary **གི་ཡིན་** (བདག) = Tomorrow I'll go to the temple.

c) **ཐ་དད་པ་ ཐ་མི་དད་པ་ + བྱེད་སྒྲ་ Agentive Particle**

All verbs are either ཐ་དད་པ་ or ཐ་མི་དད་པ་ - a concept similar to "transitive" and "intransitive". Verbs of motion (འགྲོ་ to go, ཡོང་ to come, ཕེབས་ to go, come (H), བསྡད་ to stay, live, sit) are ཐ་མི་དད་པ་ and in Tibetan, verbs of feelings (for example: མགོ་ན་བ་ to have a headache, གྲོད་ཁོག་ལྟོགས་པ་ to feel hungry འཁྱག་པ་ to feel cold etc.) also.

ཐ་དད་པ་ verbs require the use of a བྱེད་སྒྲ་ (Agentive particle) in the past.

You need to be able to **identify** the བྱེད་སྒྲ་ in a **given past tense** sentence and then use it in the answer.

For example:

If I write: ཁ་སང་ཁྱེད་རང་**གིས**་རང་སྦྱོང་བྲིས་པ་ཡིན་པས། Did you write (your) homework yesterday?

You should reply something along the lines of: ཡིན་དང་ཡིན། **ངས**་རང་སྦྱོང་ཏོག་ཙམ་བྲིས་པ་ཡིན།

Of course! I wrote a little bit of homework.

or, - honestly ལགས་མེད། **ངས**་རང་སྦྱོང་བྲིས་མེད། No, I did not write (my) homework.

As you might remember, the བྱེད་སྒྲ་ consists of the various འབྲེལ་སྒྲ་ (connective particles) with a ས་ added. It undergoes also the same rule about the རྗེས་འཇུག (suffixes):

རྗེས་འཇུག་ **Suffix**	**བྱེད་སྒྲ་** **Agentive particle**	**དཔེ་** **Example:**
ག་ ང་	གིས་	ཁྱེད་རང་**གིས**་མོག་མོག་བཟོས་པ་ཡིན་པས། Did you make *momos*?
བ་ ས་ ད་	ཀྱིས་	བཀྲ་ཤིས་**ཀྱིས**་གཞས་བཏང་སོང་། Tashi sang a song.
ན་ མ་ ར་ ལ་	གྱིས་	རྣམ་གྲོལ་**གྱིས**་གསོལ་ཇ་མཆོད་པ་རེད། Namdrol had a tea (H.)
འ་ or no suffix	ས་ ཡིས་	**ངས**་ཉོ་ཆ་མང་པོ་བརྒྱབ་པ་ཡིན། I did a lot of shopping.

d) Direct Versus Inferential Knowledge

Talking about someone else, you (want to) distinguish whether you know this piece of information from your own experience or inferentially. This applies to present and past tenses.

བློ་བཟང་གཞས་གཏོང་**གི་འདུག** **གི་འདུག** indicates a **direct experience**

Lobsang sings (a song).

དོན་གྲུབ་ཉམས་ལེན་བྱེད་**ཀྱི་ཡོད་མ་རེད།** **ཀྱི་ཡོད་མ་རེད།** indicates **inferential knowledge**

Döndrub does not do religious practice(s).

e) Something More About Word Order

The usual word order of a Tibetan sentence is:

Time + Person + Indirect Object (ལ་) + Direct Object + Verb + Auxiliary

སང་ཉིན་	ང་	དགོན་པ་ལ་	སྐོར་ར་	རྒྱག་	གི་ཡིན།
Tomorrow	I	at the monastery	*kora*	will do.	

Person and time can be switched around without any significant change of emphasis.

Other than this, the following rule applies: **Whatever stands next to the verb is emphasised!**

ང་དགོན་པ་ལ་སྐོར་ར་**སང་ཉིན་**རྒྱག་གི་ཡིན། Answers the question: ག་དུས་ When?!

I'll do *kora* at the monastery *tomorrow* (not today or any other day).

སང་ཉིན་དགོན་པ་ལ་སྐོར་ར་**ང་**རྒྱག་གི་ཡིན། Answers the question: སུ་ Who?!

I will do *kora* at the monastery tomorrow (who knows about those other guys?!).

སང་ཉིན་ང་སྐོར་ར་**དགོན་པ་**ལ་རྒྱག་གི་ཡིན། Answers the question: ག་པར་ Where?

Tomorrow, I'll do my *kora at the monastery* (usually I do it at the stupa).

2) Present Tense

Present tense is used for an action which is either happening at the time of speech or habitually. (The context will tell which one applies.) In terms of oneself, there is a distinction of volition - in terms of others, of direct versus inferential evidence. (See the list of བདག་གཞན་ auxiliaries in the table)

For example:

ང་བོད་སྐད་སྦྱང་**གི་ཡོད།**	I'm learning Tibetan.
ངས་ཞི་མི་སྙིང་རྗེ་པོ་འདི་མཐོང་**གི་འདུག**	I see this cute cat.
ཁྱེད་རང་ཨ་རག་འཐུང་**གི་མེད་པ།**	You don't drink alcohol (usually - or now), do you?!
ཁོང་ནང་ལ་ཁ་ལག་བཟོ་**གི་ཡོད་རེད་པས།**	Does he make food at home?!
ཁྱེད་རང་ཤ་ཟ་**གི་ཡོད་པས།**	Do you eat meat?
ད་ལྟ་བཀྲ་ཤིས་རང་སྦྱོང་འབྲི་**གི་མི་འདུག**	Tashi is not writing (his) homework now.

Note that one occasionally uses གི་ཡོད། (mostly for volitional verbs) for oneself **with non-volitional verbs** if it is habitual. ང་ལོ་རྟག་པར་**ན་གི་ཡོད།** I get sick every year.

གི་ཡོད། does not indicate volition here, but habit!

And one uses གི་ཡོད་རེད། for others even if you've seen it yourself - if the action is done habitually!

ཁོང་ཞོགས་གས་རྟག་པར་སྐོར་ར་རྒྱག་**གི་ཡོད་རེད།**

(S)he does *kora* every morning.

Important words in this context:

ད་ལྟ་ Now དེང་སང་ These days དེ་རིང་ Today ནམ་རྒྱུན་ Generally, usually

རྟག་པར་ Always

''''རྟག་པར་ Every/ Each ....

གཟའ་ཉི་མ་རྟག་པར་ Every Sunday ཞོགས་གས་རྟག་པར་ Every morning

ཉིན་མ་རྟག་པར་ Everyday ལོ་རྟག་པར་ Every year, etc.

3) Future Tense

It is enough to be able to use future for a future action! (See the བདག་གཞན་ auxiliaries table). And remember that the future begins r i g h t now!

Note that some people use **ཡག (or མཁན་ instead)**

For Example:

སང་ཉིན་ག་པར་ཕེབས་**ཀྱི་ཡིན།** Where are you going (H.) tomorrow?

དོ་དགོང་ཐུགས་སྐྱོ་ལ་འགྲོ་**གི་མིན།** I won't go to the party tonight.

བཀྲ་ཤིས་སང་ཉིན་རི་འཛོགས་གར་འགྲོ་**གི་རེད།** Tashi will go for hiking tomorrow.

ཁྱེད་རང་ཁ་ལག་མང་པོ་ཟ་གི་འདུག གྲོད་ཁོག་ན་**གི་མ་རེད་**པས།

You eat a lot. (present tense) Won't you have a stomach ache?

གཟའ་ཉི་མ་ལ་གླིང་ག་གཏོང་**མཁན་**ཡིན། I'll have a picnic on Sunday.

འཛིན་གྲྭའི་རྗེས་ལ་ཟ་ཁང་ལ་ཕེབས་**ཡག་**ཡིན་པས། Are you going to the restaurant after class?

Important Words in This Context:

དོ་དགོང་ Tonight སང་ཉིན་ Tomorrow སང་ཉིན་ཞོགས་གས་ Tomorrow morning

ཉིན་གུང་བརྒྱབ་ལ་ In the afternoon རྗེས་ལ་ Later འཛིན་གྲྭའི་རྗེས་ལ་ After class

གུང་སེང་ལ་ In the break ལོ་རྗེས་མར་ Next year

4) **Simple Past**

Simple past is used for actions in the past – (see the བདག་གཞན་ auxiliaries list). Don't forget to use the past tense of the verb! ... if there is any, such as...

འགྲོ་- ཕྱིན་ (go, went, gone) བཟོ་ - བཟོས་ (cook, cooked) གཏོང་ - བཏང་ (depending on the noun, different translations) བྱེད་ - བྱས་ (do, did, done) ཟ་ - བཟས་ (eat, ate, eaten) etc.

Note that:

Negation of པ་ཡིན་ is **མེད་** and not པ་མིན། ང་ཐུགས་སྐྱོ་ལ་**ཕྱིན་མེད།** I didn't go to the party.

The negation of the inferential: པ་རེད། is: ཡོད་མ་རེད། The reason is that we cannot inferentially know of an action which did **not** take place.

Technically speaking, in past tense, one has to use the བྱེད་སྒྲ་ (Agentive particle) with ཐ་དད་པ་ verbs! (Read note above)

For Example:

ཁ་ས་ག་པར་ཕེབས་**པ་ཡིན།** Where did you go (H.) yesterday?

གུང་སེང་ལ་ཡུལ་ལྗོངས་སྙིང་རྗེ་པོ་མང་པོ་མཐོང་**སོང་ངས།**

Did you see lots of nice sceneries during the break?

དེ་རིང་ཁོང་གིས་སློབ་སྦྱོང་མང་པོ་བྱས་**པ་རེད།**

Today (s) he did a whole lot of studies.

ག་པར་ག་པར། ངས་ཆང་བཏུང་**མེད།** What are you talking about?! I didn't have *chang!*

ཡིན་ནའི་ངས་མོག་མོག་མང་པོ་བཟས་**པ་ཡིན།** ཨ་ནི་གྲོད་ཁོག་རྒྱགས་**སོང་།**

But I ate loads of *momos* - and (then) I felt full.

གཟའ་མཇུག་ལ་བཀྲ་ཤིས་ཀྱིས་དྲ་རྒྱ་ཐོག་**སོང་།** Tashi surfed the net in the weekend.

With non-volitional verbs for oneself, one can choose to use བྱུང་ or སོང་ as an auxiliary. བྱུང་ is a bit more personal - but they are basically interchangeable!

ང་ཚོ་གད་མོ་ཤོར་**བྱུང་།** ང་ཚོ་གད་མོ་ཤོར་**སོང་།** We laughed.

Little sidenote: Remember that when བྱུང་ is used only with an **adjective,** it can't be replaced by སོང་།

For example: གནས་སྐོར་ལ་**སྐྱིད་པོ་བྱུང་ངས།** - དཔེ་**སྐྱིད་པོ་བྱུང་།**

Was it fun on your pilgrimage?! Oh, yes, good fun!

སྐྱིད་པོ་སོང་ངས། is incorrect!

Important Words for The Past

གུང་སེང་ལ་ In the holiday གཟའ་མཇུག་ལ་ In the (past) weekend

གཟའ་ཉི་མ་ལ་ (last) Sunday གཟའ་སྤེན་པ་ལ་ (last) Saturday

ཁ་སང་ Yesterday ཁ་ཤིང་ a few days ago ལོ་སྔོན་མར་ last year

5) Present perfect

We use it when we talk about the **result of a past action**.

This form consists of nothing else than the **past form** of the verb + **"to have."**

ངས་མོག་མོག་བཟོས་**ཡོད།** I've made *momos* (and here they are).

ཟ་ཁང་འདི་ལ་གོང་འཕར་**འདུག / བཞག** The prices this restaurant have gone up.

ཁོང་གིས་ཅ་ལག་འདྲ་མི་འདྲ་ཉོས་**འདུག/ བཞག** (S)he has bought a variety of stuff.

ཨོ། གངས་མང་པོ་བབས་**འདུག/ བཞག** Oh, there has been lots of snowfall.

Remember that བཞག is only for positive statements, not for negations and questions...

ཨོ། འོ་མ་ཛོགས་**བཞག** = Oh, we're out of milk!

རིའི་སྟེང་ལ་གངས་བབས་**འདུག་གས།** གངས་བབས་**མི་འདུག** Is there snow on the mountain? No. (Lit. has snow fallen on the mountain)

So, to summarize the two past tenses:

གངས་མང་པོ་བབས་**སོང་།** (direct experience of the action) It snowed a lot.

གངས་མང་པོ་བབས་**པ་རེད།** (inferential knowledge of the action) It snowed a lot.

གངས་མང་པོ་བབས་**འདུག** / **བཞག** (direct experience of the result) There has been lots of snowfall (over night for example).

གངས་མང་པོ་བབས་**ཡོད་རེད།** (inferential knowledge of the result) There has been lots of snowfall (over night for example).

6) The Particle གར་

When we say in English "to go to do X" or "to come for doing Y" - we use the syllable གར་ in Tibetan.

So, the formula is:

Verb (present tense) + **གར་** + Verb going/coming in any time or mode		
ཆང་ཁང་ལ་གཞས་གཏོང་	**གར་**	ཡོང་གི་ཡིན་པས།
Sing songs at the bar	**to**	are you coming?
Are you coming to sing songs at the bar?		

For Example:

ཁ་ལག་ཟ་**གར་**འགྲོ་གི་ཡིན། I'll go and have food.

བོད་སྐད་སྦྱོང་**གར་**ཡོང་པ་ཡིན། I came to study Tibetan.

ཉོ་ཚ་རྒྱག་**གར་**ཕྱིན་མེད་པས། Didn't you go for shopping?

ཐུགས་སྒྲོ་ལ་ཞབས་བྲོ་འཁྲབ་**གར་**འགྲོ་གི་ཡོད། I go to parties in order to dance.

ཁོང་ངའི་ནང་ལ་རྩེད་མོ་རྩེ་**གར་**ཕེབས་སོང་། He came to my house to play games.

ངའི་ལུང་པ་ལ་ནང་ཆོས་སྦྱོང་**གར་**མ་ཕེབས་རོགས། Don't come to my country to study Buddhism!

7) **Imperative**

To make an imperative you can simply just use the present tense form of a verb without any auxiliary. You can use ཨ་ with people you're close with or to emphasize something important, or དང་ which functions a bit like a "!" and really encourages the person addressed to do X.

ང་ལ་སྨྱུ་གུ་འདི་སྤྲོད་དང་།	Give me this pen, please!

The verbs འགྲོ་ and ཡོང་ have special forms, namely རྒྱུག་ = go (away!) and ཤོག = come!

The boundaries between honorific etc. are pretty fluent, so that you will sometimes hear:

གསུང་**དང་**།	Please tell (me)! (H.)
ང་ལ་རོགས་པ་**གནང་ཨ**།	Please help me! (H.)
ངའི་སྐྱེ་སྐར་ཐུགས་སྒྲོ་ལ་**ཕེབས་ཤོག**	Please come to my birthday party!

Let's do X!

If you want to say "let's do X" - you'll add a དོ་ to your verb and sometimes start your sentence with ད་ = now, so, then...

ད་ཁ་ལག་ཟ་**དོ**།	So, let's eat!
ད་འཛིན་གྲྭ་ལ་འགྲོ་**དོ**།	Then, let's go to class!
ད་མཉམ་དུ་འགྲོ་**དོ**།	So, let's go together!

Make Sure X Does Not Happen!!!

With non-volitional verbs, we use a special construction to say: "Don't forget X!", for example: "don't lose your key!" The formula is:

Word (+ མ་) + Verb + པར་བྱེད་ (+ཨ་)

དངུལ་	མ་	བརླགས	པར་བྱེད་	ཨ།
Money	don’t	lose	make sure	that

དངུལ་**མ་**བརླགས་**པར་བྱེད་(ཨ)།** Make sure you don’t lose (your) money!

ངའི་ཁ་པར་ཨང་གྲངས་**མ་**བརྗེད་**པར་བྱེད་(ཨ)།** Don’t forget my phone number!

ཁྱེད་རང་གི་གློག་ཀླད་**མ་**བརླག་**པར་བྱེད་(ཨ)།** Make sure you don’t lose your computer!

སྨྱུ་གུ་ས་ལ་**མ་**ཟག་པར་**བྱེད་(ཨ)།** Make sure the pen does not fall on the floor.

Just a little bit about numbers, months, dates, etc. and asking the time

ཁྱེད་རང་གི་སྐྱེ་སྐར་ག་དུས་རེད།
When is your birthday?

སྤྱི་ཟླ་གསུམ་པའི་ཚེས་པ་ཉི་ཤུ་རྩ་བཞི་ལ་རེད།
On March 24th.

ད་ལྟ་ཆུ་ཚོད་ག་ཚོད་རེད།
What is the time now?

ཆུ་ཚོད་བདུན་དང་སྐར་མ་ཉི་ཤུ་རེད།
It is 20 past 3.

ཆུ་ཚོད་ག་ཚོད་ལ་ཕེབས་ཀྱི་ཡིན།
What time are you going?

ཆུ་ཚོད་དགུ་པ་ཟིན་པ་ལ་སྐར་མ་བཅོ་ལྔ་ལ་འགྲོ་གི་ཡིན།
I will go at a quarter to 9.